

תגובה למסמך אגף התקציבים – התעשייה הסולארית בישראל

א. רקע

כמענה למסמך שפרסמנו בראשית החודש שעסק בתעשייה הסולארית בישראל, נכתב מסמך תגובה נגדי באגף התקציבים במשרד האוצר. במסמך זה אנו מתייחסים בקצרה לטיעונים ולטענות העולים ממסמך האוצר. את הדיון אנו רוצים לקיים בארבעה מוקדי התיחסות:

1. ההיבט העקרוני – משמעות המדיניות הלאומית בנושא בהקשר הגלובלי. לצורך העניין נכנה זאת דיון מקרו.
2. ההיבט הפרטני – התחשיב הכלכלי המדויק של העלות המשקית הנמנעת בייצור חשמל סולארי, מה שנוכל לכנות דיון מיקרו.
3. דיון בתועלות המשקיות הנוספות, שלא כומתו, מהקמת התעשייה הסולארית בישראל.
4. עיתוי ההקצאות החדשות.

ב. הדיון העקרוני – מבט מקרו על הבעיה

בקביעת מדיניות ציבורית יש לראות קודם כל את התמונה הרחבה ואחר כך לרדת לפרטים. ישנה סכנה שבהתעלמות מהמבט הרחב, היגררות לדיון קימעונאי בפרטים תחמיץ את העיקר. המדיניות שקבעה הממשלה היא שישראל, כחלק ממאמץ עולמי כולל להפחתת פליטת גזי חממה, קבעה לעצמה יעד שעד שנת 2020 ייוצר 10% מהחשמל בישראל באמצעות אנרגיות מתחדשות. בכדי לקחת ברצינות החלטה זאת, אשר יישומה מותנה במקרה זה בפעילות הסקטור הפרטי, חייבת הממשלה לקבוע "כללי משחק", כלומר רגולציות, איתותים ותמריצים, שיהיו יציבים ועקביים ואשר שינוי בהם יכול לחול רק כתוצאה משינוי נסיבות קיצוני. במקרה שלפנינו, כפי שהראינו בעבודה, אם היה שינוי מסוים בנסיבות הוא מוליך דווקא למסקנה ההפוכה לפיה יש לדבוק בפיתוח האנרגיה הסולארית ביתר שאת. התעשייה הסולארית היא תעשייה גלובלית. פאנלים סולאריים המשמשים את הטכנולוגיה הפוטו וולטאית, הטכנולוגיה הסולארית העיקרית שבה נדון כאן, מותקנים השנה בעשרות מדינות בעולם. מדינות העולם המפותח אשר התחייבו להקטין את פליטת גזי החממה והמזהמים הנפלטים בעת ייצור חשמל פוסילי ובמקביל להגדיל את חלקן של התעשיות המתחדשות בייצור חשמל. ישראל, שהצטרפה לפני פחות משנה לארגון ה OECD, ארגון המדינות המפותחות בעולם, נטלה על עצמה מחויבות הן להקטנת פליטת פחמן ומזהמים והן להשקעה באנרגיות מתחדשות.

על מנת לבחון האם ישראל עומדת במחויבויות הללו, שהיא נטלה על עצמה, הנחנו כי ישראל צריכה להתקין מידי שנה כ – 1% מסך ההתקנות הפוטו וולטאיות בעולם, המשקף את חלקה באוכלוסיית המדינות המפותחות (כ – 8 מיליון מתוך 800 מיליון) והיות והייצור העולמי של פאנלים פוטו וולטאים עומד בשלוש השנים הקרובות על 91000 מגוואט (25000 , 36000, 30000 בשנים 2011, 2012 ו 2013 בהתאמה) על ישראל לשאוף להתקין כ – 910 מגוואט בשלוש השנים הקרובות. תנאי הכרחי לכך הוא להגדיל את היקף המכסות המאושרות כיום לתעשייה הפוטו וולטאית מ 570 מגוואט לרמה של למעלה מ 1000 מגוואט כדי לתמרץ את כל כושר הייזום הקיים. גם כך נראה כי יהיה קשה לעמוד ביעד זה. צריך לציין כי ההשקעה לקוואט סולארי מותקן היא כמעט זהה בכל העולם ובישראל ואילו עלות הייצור לקווי"ש היא מן הנמוכות בגלל תנאי קרינת שמש עדיפים. ישראל גם אינה יכולה לייצר חשמל באנרגיות מתחדשות אחרות שאינן רלבנטיות כאן, כמו הידרו וגיאו ויתכן כי גם טכנולוגיות הרוח והביומסה, המופיעות בתכנית הממשלתית, שבהן אין למשק הישראלי יתרון, יתקלו בקשיים בעת היישום. מכל אלה עולה כי יש מקום לשקול להגדיל את המכסות הסולאריות מעבר למה שנקבע בהחלטת הממשלה ומעבר ליעד של 1% מהייצור העולמי. ישראל נשענת רק על ייצור חשמל פוסילי, בשונה מכל מדינות העולם המפותח והיא אינה מחוברת למערכת גבוי חשמל בין מדינתית. ("אי אנרגטי").

לאור כל זאת אנו חושבים כי בניגוד לטענת האוצר, ישראל אינה מוליכה עולמית ביישום טכנולוגיות סולאריות. נהפוך הוא, היא מפגרת אחר הקצב העולמי ביישום הטכנולוגיה והיא לא תוכל להתמודד עם היעדים הסביבתיים והאנרגטיים שנטלה על עצמה אם לא תגביר את קצב היישום.

כאן המקום להצביע על טעות החוזרת על עצמה במספר מקומות בנייר של האוצר, כאשר משווים או בודקים יחסים בין ייצור סולארי לאחר מתן המכסות, שמצביע על מצב עולם עתידי, לבין מצב העולם הנוכחי שמשקף בייצור הסולארי במדינות מסויימות כבר היום. חייבים להשוות את הנתונים באותה נקודת זמן ולא בנקודות זמן שונות על פי נוחות טיעוני הכותב.

בנוסף, יש להביא בחשבון כי בישראל קצב פיתוח תשתיות לאומיות בכלל ותשתיות חשמל בפרט תמיד מפגר אחר לוח הזמנים המקורי. לדוגמא, תחנת הכוח של דוראד כבר הייתה כלולה בתכנית ייצור החשמל הרשמית של חברת חשמל בשנת 2007 ובפועל היא לא תתחיל לפעול לפני שנת 2014 ולכן יש בכל רגע נתון להגדיל את מכסת ההקצאות, לייצר רזרבות, כדי לעמוד בפועל ביעדים.

לכן חשובה המדיניות הממשלתית המשדרת יציבות, אמינות, שקיפות ותמרוץ של הסקטור הפרטי שעליו הוטלה המשימה לעמוד ביעדים שקבעה הממשלה. אין מקום לעצירה בישום

מדיניות של הטווח הארוך, בייחוד אם לא ארעו ארועים משמעותיים שנוגדים את ההנחות היסודיות שעליהן נשענת מדיניות זאת.

ג. חישוב העלות הנמנעת בייצור חשמל סולארי – דיון מיקרו

דעתנו היא כי כשהחליטה הממשלה בשנת 2009 על מדיניות האנרגיה המתחדשת שלה, אשר תמומן מהעלאת תעריפי החשמל, היא הייתה ערה לכך שמדובר בסבסוד של תעשייה חדשה, שעדיין אינה יכולה להתחרות עם מחירי ייצור החשמל הפוסילי ולכן אין לדעתנו מקום לטענה, שעולה שנתיים אחר קביעת אותה מדיניות, כי צריך לבחון מחדש את הנושא לאור הצפי לעליית מחירי החשמל.

מאידך, אין כל מניעה לקיים דיון על דרך חישוב העלות הנמנעת בייצור חשמל סולארי וממנה לגזור את צפי עליית מחירי החשמל הנדרש למימון העלות הנוספת למשק מיישום הפרויקט הסולארי. אך נדגיש, החישוב אינו נעשה כדי לבחון כדאיות כלכלית במובן המקובל, הכדאיות מתבססת על החלטה מדינית, לנהוג ע"פ הסטנדרטים שקבע לעצמו העולם המפותח ולשלם את המחיר בהתאם לכך, כפי שמשלמות כל אותן מדינות אשר בשנת 2011 יתקינו יחדיו כ- 25000 מגוואט סולארי פוטו וולטאי.

באשר לחישוב העלות הנמנעת בייצור חשמל פוסילי:

עיקר הפער בעלות שבין התחשיב שלנו לתחשיב האוצר מקורו בשתי סיבות: מחיר הסולר שנלקח בתחשיב שלנו ומספר השעות שאמדנו שבהן השדות הפוטו וולטאים יחליפו את השימוש היקר בסולר. להלן נתייחס לשתי סוגיות אלו:

מחיר הסולר הרלבנטי לצורך התחשיב – המחיר שנלקח על ידנו הוא המחיר המלא שכולל את מס הבלו, כ 2000 דולר לטון או כ 150 אג' לקווי"ש המיוצר מסולר. בעת הכנת תכנית ההשקעות ותכנית התפעול השוטפת של חברת חשמל, מחיר הסולר שנלקח לצורך חישוב האופטימיזציה בשימוש בדלקים השונים הוא המחיר המלא, כולל הבלו. על בסיס זה נקבעת כמות הסולר שבה נעשה שימוש מידי שנה. לכן הצגנו את חישובנו על בסיס מחיר זה. אנו מניחים כי בתכנון משק החשמל כאשר עלות הסולר היא חצי מהעלות שלקחנו, 1000 דולר לטון ללא בלו, או 80 אג' לקווי"ש, הכמות הנצרכת הייתה גדולה יותר והדבר היה משתקף בחחשיב העלות הנמנעת בפועל בייצור קווי"ש סולארי.

במלים אחרות: אם נעשית בדיקה כלכלית מנקודת ראות המשק, כאשר גורמי הייצור מחושבים ע"פ עלותם ללא מס, יש לבסס את תחשיב העלות הנמנעת על כמות גורמי הייצור שיוקצו בתסריט זה ולא על כמות גורמי הייצור המשמשים בתסריט שכולל בלו.

כאשר מחשבת רשות החשמל, לשיטתה, את העלאת תעריפי החשמל כתוצאה מיישום הפרויקט הסולארי, היא מתבססת על מחירי עלות הדלקים כפי שרואה חברת חשמל לנגד עיניה, שעל פיהם היא קובעת אילו תחנות יפעלו בכל שעה ואלו דלקים יספקו אנרגיה לתחנות אלו. מחיר הסולר בתחשיב זה הוא המחיר המלא כולל בלו.

לדעתנו, עקב חיסכון בשריפת דלק כתוצאה מהפרויקט הסולארי, הגידול במחיר החשמל יהיה פחות מ-10% לעומת ה-15% שאמדה רשות החשמל. רשות החשמל, משום מה, לא הביאה בחשבון את הקטנת שריפת הסולר בשעות שיא הביקוש, בניגוד לאוצר אשר מסכים עקרונית כי הפרויקט הסולארי מחליף גם שריפת סולר.

חישוב העלייה הנדרשת במחירי החשמל נעשה תמיד על בסיס המחירים הרלבנטיים שעל פיהם, במודל סימולציה מתוחכם, מופעלת המערכת באופן אופטימלי. אופטימיזציה זאת כוללת את מחירי גורמי הייצור והסולר בכללם, כולל הבלו. כאשר נייר האוצר מנסה לחשב בכמה יעלה מחיר החשמל אין מקום לנטרל את הבלו רק בצד אחד של המשוואה (העלות הנמנעת בגין ייצור סולארי) כאשר ברור שהבלו מובא בחשבון בכל חישוב של מחיר החשמל, וכן הקצאת הכמות הנצרכת של הסולר מתרחשת בעולם עם מיסים, ובכלל זה הבלו. אם מחיר הסולר ללא בלו לא קיים בפועל במערכת ואין הוא משמש לצורך קבלת החלטות כלכליות קרדינליות, בטווח השוטף מידי יום בעת התפעול, ובטווח הארוך בעת קביעת מדיניות השקעות, אין שום הצדקה והגיון כלכלי לשלוף אותו כעת כדי לנגח את הפרויקט הסולארי.

יש בכך חוסר עקביות בשיטת החישוב וטעות כלכלית, שכן כלכלת החשמל בנוייה על מחירי חברת חשמל.

מספר השעות שבהן יחליף ייצור סולארי שימוש בסולר יקר –

האוצר מניח שהחשמל הסולארי יחליף ייצור באמצעות סולר ב-200 שעות בלבד. קביעה זאת ניראית לנו אופטימית עד כדי בלתי סבירה. יש לזכור כי בשנת 2009, השנה האחרונה שעבורה יש מידע על צריכת דלקים בחברת חשמל, יוצרו 1.6% מהקווי"ש השנתי באמצעות סולר ו-1.1% באמצעות מזוט, יחד 2.7%. שימוש בדלקים יקרים מתרחש במספר מצבים: בשעות שיא הביקוש בקיץ ובחורף, כאשר כמות הגז המסופקת על פי החוזה אינה מספקת, בשעות ייצור שאינן שעות שיא כאשר יש תקלה בהספקת הגז, ע"פ החוזה, עקב מעשה חבלה מכוון, למשל אי אספקת גז ממצרים מאז 27.4.11 ועד לרגע זה, או כתוצאה מכשל טכני באספקת הגז, בתפעול מערכת ההולכה או עקב אסון טבע. באומדן שלנו התייחסנו רק למקרה הראשון, ייצור חשמל בשעות שיא הביקוש ורק בחודשי הקיץ. הנחנו כי רק 1% מהחשמל בשנת 2020 ייוצר מסולר, דהיינו כ-800 מיליון קווי"ש ומתוך כמות זאת הנחנו כי רק מחציתה, 400 אלף קווי"ש בשנה בממוצע תיוצר על ידי 1000 מגוואט סולארי מותקן אשר יחליף שריפת סולר.

אומדן של 400 שעות בשנה, שבהן תחליף המערכת הסולארית את שריפת הסולר נראה לנו אומדן זהיר ושמרני. בעת כתיבת העבודה לא נחתם עדיין החוזה לרכישת גז משדה תמר ולא ברור מה יהיה פער הכמות היומית בין שעות השיא והשפל, ה-SWING ומהי כמות הסולר שתידרש בהינתן תנאי החוזה. טענת האוצר שבטווח הקצר לא תעלה שריפת הסולר על 200

שעות שנתיות ובטווח הארוך לא יהיה שימוש בסולר בכלל נראית לנו כאמירה בלתי מבוססת שאינה יכולה לשמש בסיס לחישוב כלכלי שמרני. אנו דבקים בהערכה שלנו של 400 שעות החלפת סולר באנרגיה סולארית, ומעריכים כי יכולות להיות שנים, בטווח בדיקה של 20 שנה, שהכמויות תהיינה גדולות יותר. גם טענתנו היא בגדר אומדן, יתכן וחווה הגז שיחתם יאפשר שימוש בלי הגבלה בגז בשעות שיא הביקוש. יתכן ותכניות שונות ליצירת מאגרי גז בים או במתקני ניזול חופי יאפשרו הספקת גז גם בשעות שיא. אבל מאידך יתכנו תסריטים פסימיים, שלא לאמר אסוניים, של מחסור בגז עקב תקלות ופגיעות, אירועים אפשריים ומוכרים כמו הארוע הנוכחי, שיצריכו שימוש רב יותר בסולר, ואולי גם במזוט. קביעת אומדן בתחשיבים כלכליים היא סוביקטיבית, אמנות האפשרי, ואומדני האוצר לוקים להערכתנו באופטימיות יתר, כפי שהוכח במקרים רבים בעבר, במערכת החשמל ובמערכות אחרות, והדברים ידועים.

אי אפשר לקבוע בוודאות לכאן או לכאן איזהו האומדן הנכון, אך וודאי שלא ניתן לבחור בתסריט אחד, שבו אין תרומה לייצור הסולארי בשעות שיא הביקוש, או בשעות אחרות בשנה שבהן יכולים לחול (וכבר חלו) שיבושים באספקת הגז, ועל זה לבסס את תחשיב העלות הנמנעת.

במסמך האוצר הובאה הערכה כי הפער בין שעת שיא הביקוש בקיץ לשעת שיא הביקוש בחורף עומד על 1750 מגוואט, שעות שבהן הפרויקט הסולארי, העובד בשעות שיא הביקוש בקיץ, יכול להציע הספק רלבנטי. לדעת האוצר, ניתן להסתפק באותם 840 מגוואט סולאריים שכבר הוסדרו ואין צורך בהשקעה סולארית נוספת (עמוד 7) שכן, מתוכנן פרויקט אגירה שאובה בהיקף של 800 מגוואט, אשר יספק את שיא הביקוש בקיץ.

פרויקט אגירה שאובה מדובר ומקודם מזה 30 שנה ויתכן והוא יתממש, אבל שוב, אי אפשר להתייחס אליו כפרויקט וודאי ועל בסיס וודאות זו, לכאורה, לעכב את פיתוח השדות הסולאריים הנוספים. כמו כן, יתכן מצב שבו ימומש פרויקט האגירה השאובה ועדיין ישרף סולר בשעות שיא הביקוש או שעות אחרות.

ככלל, תחשיבי כדאיות לאומיים צריכים להיות שמרניים יותר מתחשיבי כדאיות של הסקטור הפרטי. משבר החשמל, כאשר הונחו הנחות לא מציאותיות על פיתוח חשמל על ידי יזמים פרטיים, משבר המים, כאשר לא נלקחו תסריטים אפשריים של רצף שנות בצורת, אלו הן רק שתי דוגמאות לניהול משאבים בצורה לא שמרנית שכל החיסכון לכאורה סופו בהפסד גדול. הפסד כולל למשק הוא תמיד יקר וכואב, לכלל הציבור, לעומת הפסד של יזם פרטי. כאשר אנו קוראים את מסמך האוצר אנו חשים שהוא מבוסס על מצרף הנחות שההסתברות שהם יקרו היא רחוקה מאד מ 100% ולכן עדיף בעינינו מצב של רזרבה, אולי עודפת בדיעבד, על מחסור במשאבי בסיס כמו חשמל או מים. וודאי שתסריטים אופטימיים מאד אינם יכולים להוות כלי ניגוח לעצירת פיתוח התעשייה הסולארית.

לסיום פרק זה נציין כי הפער בין גרסת האוצר של עלות נמנעת של כ - 40 אג' לקו"ש והתחשיב שלנו של כ - 80 אג' אינו אמור להשפיע על החלטת מדיניות שכבר נקבעה, בהתבסס על עלויות סולאריות שהיו לפני כשלוש שנים וכבר ירדו משמעותית מאז. לכן, גם אם האמת תימצא בדיעבד במקום מסויים בטווח המחירים הללו, לא נראה לנו כי עיקר הדיון צריך להיות באיתור אותה נקודה תיאורטית. הפרויקט הסולארי נשען, בראש וראשונה, על העקרונות שמנינו בפרק הקודם.

ד . תועלות נוספות בייצור סולארי

במסמך שלנו מנינו אחת לאחת תשע (9) תועלות נוספות, אותן לא מצאנו לנכון לכמת, שיש לפרויקט הסולארי. אלו היו: ביטחון אנרגטי, קיבוע מחיר אנרגיה, תעסוקה, יצוא ידע ויזמות בחו"ל, מו"פ סולארי, עידוד פריפריה, פיתוח פעילות כלכלית בפזורה הבדואית, גידול מיידי ברזרבות ייצור החשמל, ההיבט החינוכי.

מבין אלה בחר האוצר להתייחס בהסתייגות רק לשתיים, שרק אותן ציין: יצירת תעסוקה בפריפריה והפעילות הנגזרת בחו"ל ביזמות סולארית.

אין אנו חושבים שהתעסוקה בפריפריה דרך קבע, 1000 משרות כנגד 1000 מגוואט מותקן, יכולה הייתה להצדיק את הפרויקט הסולארי. מדובר ביתרון נוסף שמצאנו להזכיר אותו ואין צורך לשלוף את תעשיית הטכסטיל לפני שנות דור כדי ללמד אותנו פרק בכלכלת תעסוקה ופיתוח. אגב, 1000 משרות של קבע בפריפריה, אינן בטלות בששים.

גם נושא היזמות בחו"ל הוא אמנם חשוב, אך אין לו השלכה על היקף ההקצאה הסולארית, כפי שקבע האוצר, בצדק.

אבל אין להקל ראש בנושא הביטחון האנרגטי, על רקע ארועי החודש האחרון עם הגז המצרי ועל רקע התלות הכה מסיבית של המשק בעתיד על גז שיוזרם בצינור או שניים מהים. אם מדובר אמנם על 75% חשמל שיווצר מגז, 10% ייצור סולארי יתנו רזרבה חשובה שלעיתים יכולה להיות קריטית. הקביעה במסמך האוצר, לפיה הערך של שיפור הביטחון אנרגטי בעקבות התקנת אנרגיה סולארית מסתכמת בחלקי אגורות בודדות נראית לנו תמוהה, וזאת בלשון המעטה.

אין להתעלם גם מהתועלות הנוספות שאנו מפרטים במסמך שלנו. לא ברור אם העובדה שאלה אינן מוזכרות במסמך האוצר מצביעה על התנגדות להן, התעלמות מהן או הסכמה. בכל מקרה, המינוח במסמך האוצר של "עלות עודפת למשק" כתוצאה מייצור סולארי בהיקף של מליארדי ₪ הוא מינוח מטעה כיון שהוא מתעלם מכל התועלות הנוספות, סביבתיות ואחרות, שמקזזות, מנקודת ראות המשק חלק ניכר מעלויות הייצור הישירות.

אנו חושבים שצרוף מקבץ התועלות הללו מגדיל משמעותית את הכדאיות של הפרויקט הסולארי. בגרמניה יתקינו השנה 5000 מגוואט פוטו וולטאי, שיצטרפו ל 22000 מגוואט שכבר הותקנו במהלך העשור האחרון, בדיוק בגלל היתרונות הנוספים הלא מכומתים הללו.

ה. דיון בשאלת העתוי של ההקצאות החדשות

הדיון צריך לעסוק בשתי הסוגיות שעל הפרק: עתוי שחרור 500 המגוואט של השדות הגדולים ועתוי הקצאת ה 410 האחרונים שמשלימים את התכנית הלאומית. לגבי השדות הגדולים: לא ברור לנו מה התועלת בהמנעות משחרור מידי של כל הכמות, כפי שנעשה ל 300 המגוואט של השדות הבינוניים. השחרור יביא לוודאות ליזמים שעוסקים בתחום השדות הגדולים. מדובר בפרויקטים גדולים, עתירי הון, שדה של 50 מגוואט מצריך השקעה של למעלה מ 150 מיליון דולר, זה אומר סגירה פיננסית מורכבת, זה אומר קבלת תב"ע על שטח של קרוב ל 1000 דונם בייעוד סולארי, ריכוז מאמץ הקמה של מאות אנשים. אי הוודאות שבפיזור ההקצאה על פני חמש שנים אינה משפרת את מצבם של היזמים בשדות הגדולים. ירידת מחיר שאולי תתרחש של 10%-20% אינה מצדיקה בלימת תהליך היזמות הרציף. ואם בכל זאת יש חשש לקיבוע מחיר קליטה גבוה מדי, ניתן למצוא נוסחת הצמדת מחיר לעלות ההקמה שגם תעשה צדק עם דרישות האוצר למחיר תחרותי וגם לא תעכב ותפגע בתהליך היזמות הארוך והמייגע. אי אפשר להמנע מלחזור על אמת ידועה: יזמים העומדים מול מערכת רגולטורית ממשלתית זקוקים לוודאות, כאשר הם יוצאים לדרך ייזום חדשה. אם צריך 500 מגוואט סולארי בשדות גדולים, כפי שמסכים האוצר, אי אפשר לשחרר אותם לסרוגין, מידי שנה, הלא הניסיון מורה שכל דבר ניתן לעצור, ניתן לבקש פסק זמן, ניתן לשנות את הכללים, ניתן תמיד למצוא אמתלות ותרוצים, כך לא בונים תעשייה חדשה. וכמו שכבר אמרנו, אין זה נכון בכל מצב ובכל תסריט, לחפש את הפיתרון הזול ביותר "בכל מחיר", המחיר יכול להיות יקר בסופו של יום. החשיבה צריכה להיות ממלכתית, רחבה ולא קימעונאית, אם רוצים ליישם חזון ומדיניות ממשלתית ארוכי טווח. ואשר לשאלת ההקצאה שנותרה בסך 410 מגוואט: הקצאה זאת צריכה להיות מכוונת לשדות הקרקעיים בערבה ובנגב, כפי שקבעה החלטת ממשלה 4450 שהצהירה על העדפת אזורים אלה. אנו מסכימים עם עמדת האוצר כי המחיר צריך להיות נמוך משמעותית לעומת המחיר כיום. אם רוצים לדחות את קביעת המחיר למועד מאוחר יותר, יש לקבוע כבר היום מה הם הכללים ואמות המידה לקביעת מחיר זה. כללים אלה יתנו למשקיעים את תנאי הוודאות הכל כך חשובים להמשך פעילותם.

לסיכום

מסמך האוצר לוקה בחסר להערכתנו במספר נקודות חשובות, אך בעיקר הוא חוטא בכך שאינו מסתכל על יישום המדיניות הממשלתית לעידוד אנרגיות חלופיות בפרספקטיבה הרחבה המתבקשת. גם לאחר בחינה ביקורתית של מסמך האוצר נשארות בתוקף הקביעות המרכזיות במסמך שהכנו ובהן:

1. יישום החלטת הממשלה מחייב מדיניות עקבית, יציבה ונחושה מול הסקטור הפרטי שמפתח את התעשייה הסולארית הפוטוולטאית. שינויי מדיניות תכופים ואי וודאות לגבי המדיניות הממשלתית בעתיד יפגעו בהשגת יעד זה.
2. למרות היתרון היחסי של ישראל בתחום אנרגיית השמש, מפגרת ישראל בהתקנת מערכות סולאריות לעומת חלק גדול מהעולם המפותח.
3. הסבסוד של התעשייה הסולארית כתעשיית ינוקא אמנם קיים, אך הוא נמוך בהרבה ממה שמקובל לחשוב בעיקר בגלל שפרופיל הייצור של החשמל הסולארי מתאים מאוד לאספקת חשמל בשעות שיא הביקוש בקיץ ולכן מחליף החשמל הסולארי סולר יקר ומזהם.
4. התועלות הנוספות, סביבתיות ואחרות, שחלקן ניתנות לכימות וחלקן פחות, הופכות את ייצור החשמל הסולארי לחלופה אטרקטיבית מבחינת החברה והמשק כולו.
5. במחיר החשמל בישראל, הנמוך בצורה משמעותית מהמחיר הממוצע בעולם המפותח, גלום סבסוד סמוי שפוגע בהקצאת המקורות היעילה במשק. העלאה מסויימת במחיר החשמל בעקבות ייצור חשמל סולארי, העלאה נמוכה ממה שמופיע בתחשיב האוצר, תביא למחיר הקרוב יותר לאופטימום הכלכלי.